

Розвиток державної політики у сфері протидії торгівлі людьми

Що таке торгівля людьми?

Торгівля людьми - здійснення незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, у тому числі сексуальної, з використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи, що відповідно до [Кримінального кодексу України](#) визнаються злочином.

Кримінально-правова відповідальність

Притягнення до відповідальності торгівців людьми з 1998 року ст. 149 КК України (*торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини*).

*Торгівля людьми або здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а також вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу або уразливого стану особи, – караються позбавленням волі на строк **від трьох до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої.***

Основні причини потрапляння у ситуацію торгівлі людьми

- бідність, привабливість “кращого” життя за кордоном;
- безробіття;
- організована злочинність, незахищеність від неї;
- насильство проти жінок та дітей, дискримінація;
- кризові ситуації у країні, збройні конфлікти та ін.

! Україна знаходиться у стані проведення антитерористичної операції - ризики потрапляння наших громадян у ситуації торгівлі людьми стрімко збільшуються. Наші громадяни шукають заробітку за кордоном, **не знаючи законів іноземних держав, правил офіційного працевлаштування у країні призначення**, легко погоджуються на заманливі пропозиції злочинців і не свідомо стають «живим» товаром.

У який спосіб може здійснюватись вербування?

- через оголошення про працевлаштування або навчання за кордоном в ЗМІ чи Інтернеті;
- через туристичні, шлюбні, модельні агенції, фірми з працевлаштування за кордоном;
- через запрошення по програмі обміном, зокрема AU PAIR
- через листування («наречена по пошті»)
- через спеціалізовані сайти
- через фізичних осіб-вербувальників (свах, колишніх постраждалих від торгівлі людьми, «випадкових» знайомих);
- через близьке оточення (друзів, родичів, знайомих, сусідів)

Види та форми торгівлі людьми

- трудова експлуатація
- сексуальна експлуатація
- вилучення органів
- використання у дослідках
- використання в озброєних конфліктах
- використання в злочинній діяльності
- використання у порнобізнесі
- жебрацтво
- примусове сурогатне материнство
- примусовий шлюб
- незаконне усиновлення з метою наживи
- тощо

Візія

Координація політики у сфері протидії торгівлі людьми, попередження торгівлі людьми та організація надання допомоги постраждалим особам та групам ризику

Місія

Забезпечити гідний доступ до інформації та послуг у сфері протидії торгівлі людьми для всіх людей в Україні

Людина – НЕ ТОВАР!

Основні аспекти розвитку державної політики у сфері протидії торгівлі людьми

1991 – Ратифікації Конвенції ООН про права дитини

1998 – Криміналізація злочину торгівлі людьми в Україні
(ст. 149 ККУ)

2004 – Ратифікація Протоколу про попередження і
припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і
покарання за неї, що доповнює Конвенцію ООН проти
транснаціональної організованої злочинності

2010 – Ратифікація Конвенції РЄ про заходи щодо протидії
торгівлі людьми

2011 – прийняття Закону України “Про протидію торгівлі
людьми”

2012 – Ратифікація Конвенції Ради Європи про захист дітей
від сексуальної експлуатації і сексуального насильства
(Лансаротська Конвенція)

Нормативно – правові акти у сфері протидії торгівлі людьми

Мінсоцполітики - Національний координатор у сфері протидії торгівлі людьми
(постанова КМУ від 18.01.2012 №29)

Державна соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2020 року (постанова КМУ від 24.02.2016 № 111)

Спільний наказ Мінсоцполітики та МВС про затвердження Інструкції зі збору та моніторингу статистичної інформації щодо осіб, які постраждали від торгівлі людьми (наказ Мінсоцполітики та МВС від 11.01.2016 № 4/5)

Програма навчання для спеціалістів, які працюють у цій сфері (наказ Мінсоцполітики від 16.08.2013 № 508)

Методичні рекомендації для державних службовців, які працюють з постраждалими (наказ Мінсоцполітики від 19.07.2013 № 432)

Порядок взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми (постанова КМУ від 22.08.2012 № 783)

Порядок встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми (постанова КМУ від 23.05.2012 № 417)

Порядок виплати одноразової матеріальної допомоги постраждалим особам (постанова КМУ від 25.07.2012 № 660)

Стандарти надання послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми (наказ Мінсоцполітики від 30.07.2013 № 458)

**Закон України
“Про протидію торгівлі людьми”**

Стратегічні документи:

- План пріоритетних дій Уряду
- План дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України
- План заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року
- Державна програма протидії торгівлі людьми на період до 2020 року

Моніторингові інструменти:

Доповідь Державного департаменту США (щорічне звітування Мінсоцполітики, невиконання рекомендацій тягне за собою санкції та припинення донорської допомоги з боку Уряду США)

Звіт Групи експертів ГРЕТА (звітування Мінсоцполітики кожні 4 роки, невиконання рекомендацій тягне за собою погіршення іміджу та рейтингу України серед країн-членів Ради Європи)

Звіт Моніторингової місії ЄС (щомісячне звітування Мінсоцполітики, невиконання рекомендацій тягне за собою затримку у наданні ЄС безвізового режиму для України)

Мінсоцполітики – національний координатор у сфері протидії торгівлі людьми

Функції:

- **координація діяльності** центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо реалізації Національного механізму взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми;
- організація роботи **щодо встановлення статусу** особи, яка постраждала від торгівлі людьми; контроль і облік **виконання планів реабілітації постраждалих осіб**;
- організація роботи **щодо виплати одноразової матеріальної допомоги постраждалим особам**;
- реалізація **державної соціальної програми** протидії торгівлі людьми;
- розробка та удосконалення національного **законодавства у сфері протидії торгівлі людьми**;
- підготовка щорічної **доповіді** з питань протидії торгівлі людьми;
- контроль за виконанням планів реабілітації осіб, які постраждали від торгівлі людьми;
- попередження торгівлі людьми шляхом підвищення рівня обізнаності населення, превентивної роботи, зниження рівня вразливості населення, подолання попиту;
- співпраця з **міжнародними та громадськими організаціями** у сфері протидії торгівлі людьми.

Розподіл повноважень у сфері протидії торгівлі людьми

Відповідно до ЗУ “Про протидію торгівлі людьми”, державна політика складається з 3х напрямків:

- I. **Попередження торгівлі людьми** (Мінсоцполітики, інші органи виконавчої влади, міжнародні та громадські організації).
- II. **Боротьба зі злочинністю, пов’язаною з торгівлею людьми** (Національна поліція України та правоохоронні органи).
- III. **Надання допомоги та захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми** (Мінсоцполітики, місцеві державні адміністрації, міжнародні та громадські організації).

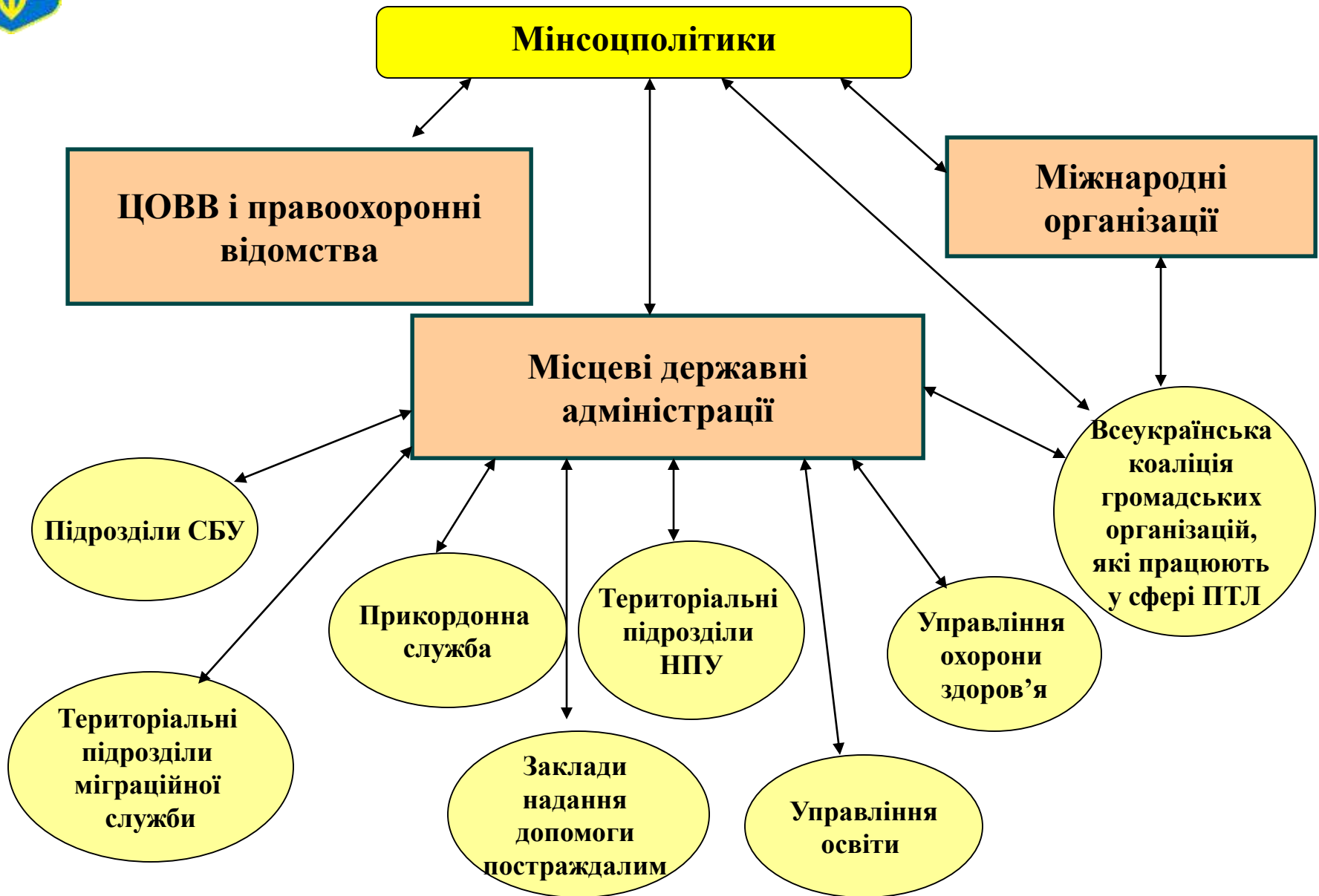

Основні етапи Національного механізму взаємодії

- ➔ **Виявлення будь-яким із суб'єктів постраждалої особи та надання їй інформації про можливість та види отримання допомоги;**
- ➔ **Скерування особи до відповідального підрозділу (а у випадку виявлення дитини – також скерування повідомлення до органу внутрішніх справ та до служби у справах дітей);**
- ➔ **Співбесіда з особою відповідальним підрозділом та скерування її до ЦСССДМ для здійснення оцінки потреб;**
- ➔ **Мінсоцполітики приймає рішення про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми за поданням місцевої держадміністрації;**
- ➔ **ЦСССДМ (служба у справах дітей) складає план реабілітації постраждалої особи та ініціює проведення спільного засідання суб'єктів взаємодії для затвердження цього плану.**

Мінсоцполітики – національний координатор у сфері протидії торгівлі людьми

Документи для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми

- копія заяви особи про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми;
- копія документа, що посвідчує особу (у разі наявності);
- копія заповненого опитувальника;
- копія облікової картки;
- копія заяви особи до правоохоронних органів щодо захисту своїх прав та інтересів (у разі звернення) або копія повідомлення (заяви) посадової особи структурного підрозділу місцевої держадміністрації до правоохоронних органів щодо виявленого факту торгівлі людьми;
- копія зауважень особи (або законного представника), яка постраждала від торгівлі людьми, до змісту опитувальника (за наявності);
- інші документи та матеріали (копія проїзних документів особи, довідка про порушення кримінальної справи, довідка про перетин Державного кордону України, медичні висновки і т.д.)

Підстави для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми:

- 1) укладення незаконної угоди щодо особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми;
- 2) вербування, переміщення, переховування, передача або одержання особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, з метою експлуатації, у тому числі сексуальної, шляхом обману, шахрайства, шантажу, її уразливого стану або застосування чи погрозою застосування насильства з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи;
- 3) документи та матеріали, що зібрані під час проведення перевірки і підтверджують можливість встановлення статусу.

Права особи, яка постраждала від торгівлі людьми

- право на забезпечення особистої безпеки, поваги;

- безоплатне одержання:

- 1) інформації щодо своїх прав та можливостей, викладеної мовою, якою володіє така особа;
- 2) медичної, психологічної, соціальної, правової та іншої необхідної допомоги;
- 3) тимчасового розміщення, за бажанням постраждалої особи та у разі відсутності житла, в закладах допомоги для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, на строк до трьох місяців, який у разі необхідності може бути продовжено за рішенням місцевої державної адміністрації, зокрема у зв'язку з участю особи в якості постраждалого або свідка у кримінальному процесі;
- 4) відшкодування моральної та матеріальної шкоди за рахунок осіб, які її заподіяли, у порядку, встановленому Цивільним Кодексом України;
- 5) одноразової матеріальної допомоги у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- 6) допомоги у працевлаштуванні, реалізації права на освіту та професійну підготовку.

Права іноземців та осіб без громадянства, яким встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми на території України

- безоплатне отримання послуг перекладача;
- тимчасове перебування в Україні строком до трьох місяців, який може бути продовжено у разі необхідності, зокрема у зв'язку з їхньою участю в якості постраждалих або свідків у кримінальному процесі;
- постійне проживання на території України в порядку, встановленому законодавством.

Довідка про статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, є підставою для реєстрації в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб.

Заклади допомоги постраждалим від торгівлі людьми

- **Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді**
- **Центри соціально – психологічної допомоги**
- **Територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг)**
- **Центри соціально – психологічної реабілітації дітей**
- **Притулки для дітей служб у справах дітей**

Виплата одноразової матеріальної допомоги особі, яка постраждала від торгівлі людьми

Згідно Закону України “Про Державний бюджет України на 2017 рік” та постанови КМУ від 16.11.2016 № 833 “Про внесення змін до Порядку виплати одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми” виплата матеріальної допомоги з **1 січня 2018 року** становить:

- **дітям віком до 6 років: 4446 гривень;**
- **дітям віком від 6 до 18 років: 5580 гривень;**
- **працездатним особам: 5286 гривень;**
- **особам, які втратили працездатність: 4119 гривень.**

Особа, яка постраждала від торгівлі людьми
має право звернутися:

<u>Управління соціального захисту населення</u> (Мінсоцполітики)	<u>Управління поліції або</u> <u>Департамент боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми</u> (НПУ)
Заява про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми	Заява про вчинення злочину щодо торгівлі людьми та притягнення до відповідальності злочинців
Оцінка потреб постраждалої особи	Кримінальне провадження та розслідування
Встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми	Судовий розгляд справи
Складання та виконання плану реабілітації	Вирок злочинцям та визнання особи потерпілою від торгівлі людьми

Шляхи співпраці
органів соціального захисту населення
та управлінь/закладів освіти

1. Взаємне інформування щодо випадків торгівлі людьми;
2. Обмін інформацією щодо нових викликів та тенденцій у сфері торгівлі людьми та захисту прав постраждалих осіб;
3. Проведення спільних інформаційних кампаній щодо попередження торгівлі людьми;
4. Розробка та затвердження спільних нормативно-правових актів щодо взаємодії, боротьби з торгівлею людьми та надання допомоги постраждалим.
5. Попередження торгівлі людьми !

Статистика

492 особи

За статтю:

чоловіки - 244

жінки - 197

дівчатка – 35

хлопчики - 16

За громадянством:

громадяни України – 486

іноземці – 6 (громадяни Пакистану, РФ та Молдови)

За видами експлуатації:

трудова – 308

сексуальна – 108

жебрацтво – 49

змішана (трудова + сексуальна) – 8

торгівля органами – 10

продаж дитини – 8

сурогатне материнство – 1

За країною призначення:

РФ – 178

Україна – 129

Туреччина – 30

Польща – 44

Іспанія – 4

Молдова – 4

Азербайджан – 4

Чехія – 6

Ізраїль – 6

Білорусь – 6

Німеччина – 1

Греція – 7

Сербія - 1

Шрі-Ланка – 1

Грузія (Абхазія) – 5

Вірменія – 1

Франція – 1

Італія – 9

Фінляндія – 8

Великобританія – 4

Еквадор – 1

Литва – 3

Нідерланди – 1

Бразилія – 2

Індія – 1

Югославія – 1

Таїланд – 2

Китай – 3

Данія – 1

Словаччина – 5

Казахстан – 12

Йорданія – 1

Кіпр – 2

Швеція – 3

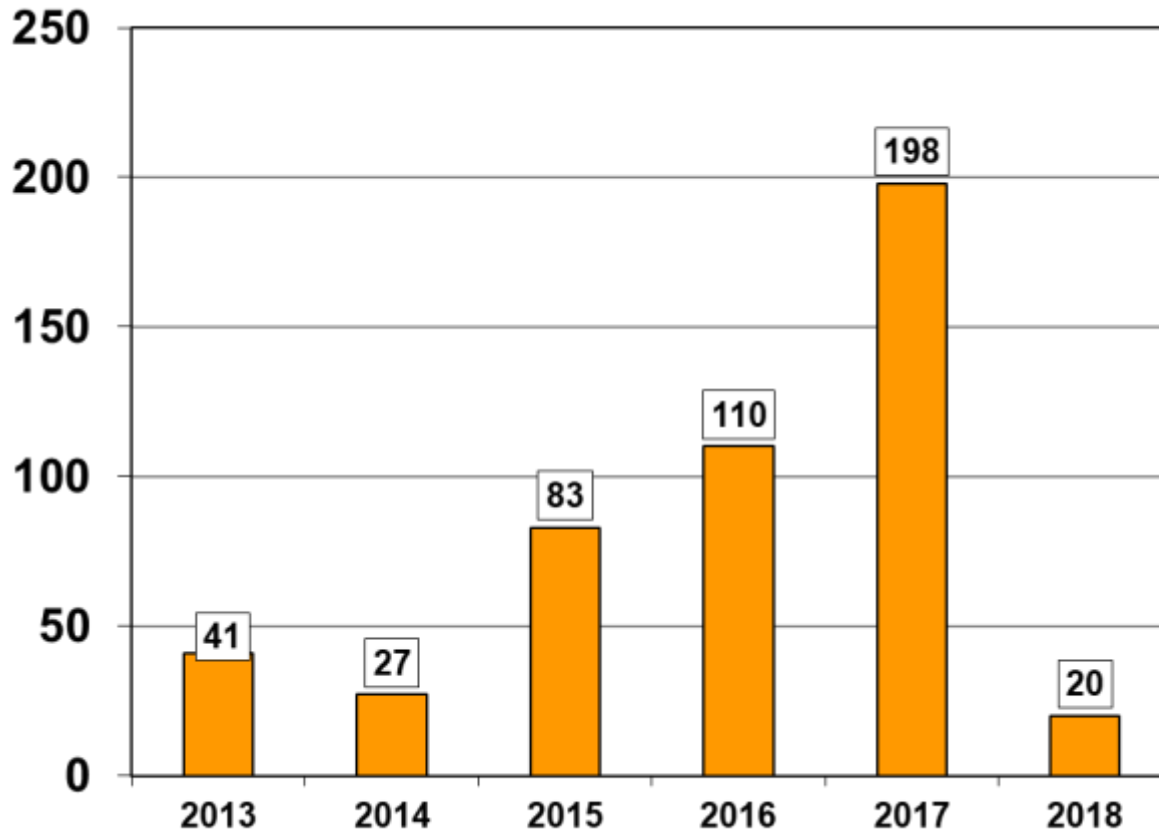
ОАЕ – 2

Ліван – 1

Африка – 1

Кількість осіб, яким встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми (Мінсоцполітики)

■ кількість осіб, яким встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми

Рейтинг областей щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми

Вінницька – 44
Харківська – 38
Чернігівська – 33
Одеська – 30
Луганська – 24
Житомирська – 23
Закарпатська – 26
Дніпропетровська – 22
Тернопільська – 21
Чернівецька – 19
Сумська – 21
м. Київ - 18
Миколаївська – 25
Донецька – 17
Львівська – 18
Хмельницька – 18
Івано - Франківська – 14
Волинська – 14

АР Крим – 3
м. Севастополь – 2

Київська – 14
Кіровоградська – 8
Запорізька – 8
Рівненська – 8
Полтавська – 9
Херсонська – 8
Черкаська – 7

Області, в яких впроваджується проект щодо НМВ

Координатор проектів ОБСЄ в Україні	Представництво Міжнародної організації з міграції (МОМ) України
Чернівецька	Одеська
Хмельницька	Миколаївська
Вінницька	Херсонська
Луганська	Львівська
Донецька	Тернопільська
Харківська	Дніпропетровська
Київська	Закарпатська
Кіровоградська	Полтавська
Житомирська	Черкаська
Сумська	<u>Івано – Франківська</u>
Волинська	Запорізька
Рівненська	Чернігівська
м. Київ	

Попередження торгівлі людьми

Дізнайся про наявну допомогу: 527 або 0800 505 501
 гаряча лінія з питань міграції та протидії торгівлі людьми

ТВОЇ ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ:

1 Не ходи на вулицю та не виходь з будинку без дозволу батьків.

2 Не приймай подарунки від незнайомих людей.

3 Не ходи в ліфт з незнайомими людьми.

4 Не ходи в підвал, криницю, колодезь чи інші місця, де немає світла.

5 Не ходи в темні місця, де немає світла.

6 Не ходи в місця, де немає світла.

7 Не ходи в місця, де немає світла.

8 Не ходи в місця, де немає світла.

9 Не ходи в місця, де немає світла.

0 Не ходи в місця, де немає світла.

Захисти себе від торгівлі людьми!

ЗВЕРТАЙСЯ ЗА КОНСУЛЬТАЦІЄЮ ТА ДОПОМОГОЮ:

Уповноважена гаряча лінія: 8000-507-303
 Національний «гарячий ліній»: 0800-500-033
 Державний: 102

Logos: Ministry of Internal Affairs of Ukraine, OSCE

Проблема нелегальної праці в Україні

Внаслідок важкої економічної ситуації в нашій державі, дефіциту робочих місць на ринку праці продовжується виїзд українців до іноземних країн з метою працевлаштування

Внаслідок недосконалості законодавства (відсутність відповідальності та контролю) у сфері ліцензування фірм, які надають послуги з працевлаштування за кордоном, ліцензія Мінсоцполітики не є гарантією непотрапляння громадян у ситуацію торгівлі людьми

Відсутність/відсутність належного контролю Інспекції праці за умовами працевлаштування, особливо в приватному секторі економіки, призводить до розповсюдження торгівлі людьми в середині України (внутрішня торгівля людьми)

Проект Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення протидії торгівлі людьми та захисту постраждалих осіб” (реєстр. № 6125 від 23.02.2017)

Проектом акта передбачено:

- **приведення у відповідність визначення „торгівля людьми”** до Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності торгівля людьми (розширюються види експлуатації людини на експлуатація проституції інших осіб, примусову працю або надання примусових послуг, рабство, перебування у підневільному стані, проведення дослідів над особою без її згоди або вилучення органів шляхом загрози силою або застосування сили чи інших форм примусу, викрадення);
- здійснення центральними органами виконавчої влади заходів щодо **убезпечення жінок, дівчат, чоловіків і хлопців з інвалідністю від сексуального насильства та експлуатації**;
- **надання повноважень органам місцевого самоврядування** у сфері протидії торгівлі людьми (стосовно оформлення документів для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми);
- врегулювання питання **законного перебування на території України** (до завершення їх реабілітації) **іноземців або осіб без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми** на території України та отримали відповідний статус;
- **розширення мережі закладів, які надаватимуть допомогу особам, які постраждали від торгівлі людьми** (включення до закладів допомоги центрів соціально – психологічної допомоги, які на сьогоднішній день є найбільш пристосованими для надання соціальних послуг таким особам).

Проект Закону України “Про внесення змін до статті 149 Кримінального кодексу України (щодо приведення у відповідність до міжнародних стандартів)” (реєстр. № 6243 від 27.03.2017, внесений народним депутатом України І. Луценко)

Проектом акта пропонується:

- 1. Надати визначення поняттю торгівля людьми** з урахуванням положень Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності та протоколу до неї про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї – тобто вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану особи, примусу, або шляхом підкупу третьої особи для отримання згоди на експлуатацію людини.
- 2. Встановити, що відповідальність за вербування, переміщення, переховування, передачу або одержання людини настає незалежно від наявності згоди цієї людини на експлуатацію**, якщо до неї був застосований будь-який із заходів впливу;
- 3. Встановити, що кваліфікуючими ознаками складу злочину торгівлі людьми, крім вже наявних, є його вчинення:**
 - у поєднанні з викраденням жертви;
 - батьками, усиновителями, опікунами чи піклувальниками щодо неповнолітнього;
 - злочинною організацією.

Проект Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо провадження господарської діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном” (реєстр. № 6275 від 31.03.2017, внесений народним депутатом України І. Луценко)

Законопроектом передбачається встановити:

- **фінансові санкції** за провадження діяльності щодо надання послуг з посередництва у працевлаштуванні за кордоном з порушеннями законодавства, а також **адміністративну відповідальність за невиконання законних вимог** відповідних посадових осіб щодо усунення зазначених порушень;
- **обов'язки суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном;**
- **обов'язки спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування та органів ліцензування** щодо врахування у діяльності ризиків потрапляння людини в ситуацію, пов'язану з торгівлею людьми;
- **обов'язки закордонних дипломатичних установ України** щодо участі у здійсненні перевірки інформації стосовно спроможності та умов прийняття іноземними роботодавцями на роботу трудових мігрантів з України;
- **підстави для планових та позапланових перевірок суб'єктів господарської діяльності**, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, а також інших суб'єктів, діяльність яких може призвести до торгівлі людьми
- **підстави для прийняття рішення про анулювання ліцензії** якщо порушення ліцензіатом ліцензійних умов створило ризик потрапляння людини в ситуацію, пов'язану з торгівлею людьми або якщо особи, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, є судимими за злочини пов'язані з торгівлею людьми. ■

Допомога і підтримка міжнародних і громадських організацій

СКАСУВАННЯ НЕСПРАВЕДЛИВОСТІ В 21 СТОРІЧЧІ

Всеукраїнська коаліція громадських організацій, які працюють у сфері протидії торгівлі людьми

Громадські організації, які не входять у склад Коаліції

**Відділ протидії торгівлі людьми
Мінсоцполітики
т/ф (044) 289-55-57
msms_tn@ukr.net
www.mlsp.gov.ua**